

LYCKLIG DEN SOM
LYCKAN FÅR

STICKE DER
LITURGI

Alla sex barnen hade samlats kring runda bordet tillika med far, på hvars knä minsta tösen satt, knaprande på en liten sockerbit — man väntade på kaffe. Hvar och en hade sin kopp, innehållande ett par skedar skummjolk och något socker i beredskap, utom ofvannämnda lilla flickebarn, som skulle dela frukost med far. Därför var ock hans limpskifva drygare tilltagen än de fem andras, som funnos på brödkorgen, och hvaraf några redan buromärken efter otaliga tänder. Men vid kakelugns-spisen sysslade mor med bark och stickor, så att inom kort locket på den buckliga kaffepannan började hoppa och en ringlande rök steg upp ur pipen. Då lyfte hon upp den puttrande buckliga, uppmärksamt iakttagen af sju par ögon, och fyllde sedan kopparna med den svagt doftande bruna drycken.

»Skynda er nu barn att äta!» sade hon vänligt, »så jag hinner diska, innan jag går till fru Friman. Jag skall skura åt henne i dag.»

Det var nu en alldeles onödig uppmaning, ty de fem arbetade med maten af alla krafter. Endast fars skifva låg ännu orörd. Han tog några långsamma klunkar af kaffet, oroligt seende på barnen

mellan hvarje, närmade handen till brödet men drog den åter tillbaka.

»Ja, nu ä' min skifva slut», sade plötsligt lille Fritz. »Ack, om jag hade en liten gnutta limpa till!»

»Skall du inte äta, pappa lilla?» frågade mor, som satt på träsoffan vid fönstret och drack sitt kaffe på bit.

»Nej, jag är inte hungrig», svarade far och sköt brödet längre ifrån sig, fast det vattnades honom i munnen af begär efter det. »Låt barnstackarna få det!»

Mor gjorde invändningar och ville öfvertala honom, men då satte han lillan ifrån sig och gick från bordet. Hon tog då brödet, bröt det i sex delar — och mycket små blefvo de — samt delade ut dem bland barnen. Och inte en smula lämnades, ja, så renskrapade voro kopparna, att mors diskvatten var alldeles klart efter deras tvagning.

En stund senare, då hon hade ordnat allt för sin affärd och endast hade det ömma och tidsödande farvärtagandet af lilltösen kvar, beredde sig äfven far att gå hemifrån. Han gaf sina mustascher en käck uppvridning, drog till svångremmen ett par hål, tryckte mössan på hjässan och sade:

»Adjö med er nu! Jag går väl ut en stund, kanske jag kan få tag i något att göra, som ger oss en slant. I alla fall har jag nog nyheter om strejken med mig hem. Jag tror, det håller på att klarna för oss nu, ser du, gumman!»

Men när pappa Berg kommit en bit bortom husknuten, syntes det tydligt, att det icke var så

helt med hans mod och tillförsikt. Det kom ett djupt veck mellan hans ögon, och käkarna arbetade med att söndermala något, som inte fanns. Ack, tänkte han, om jag mötte någon kamrat, som hade en mullbänk att ge mig, så jag åtminstone för tillfället slapp den här förfärliga hungerplågan! Men här uppe finns ju ingen. Ner alltså åt hamnen!... Och han tog ut stegen, så att han snart försvann ur sikte för sin hustru, som med lillan på armen och Valle hållande i hennes schalfrans stod och såg efter honom.

När mor senare på förmiddagen hade fått sin balja fylld med varmt vatten och knutit om sig skurförklädet, som hon förfärdigat af en gammal säck, kom fru Friman själf ut i köket för att gifva några anvisningar. Hon var klädd i en smakfull terracottafärgad morgondräkt och bar på sitt vågiga hår en liten mössa af äkta spetsar. Och när hon trädde fram i golfvets breda solstrimma, sände juvelen, som hon bar ofvan vigselringen, ut praktfulla strålknippen. Helt vänligt sade hon:

»Hur står det till hemma? Må småttingarna bra?»

»Ja, jag tackar», svarade hon. »Alla ä' krya.»

»Nå, men annars då?»

»Ja, vi ha smått om allting, men de' ä' vi ju vana vid numera. Det blir väl bättre, hoppas jag.»

»Har inte hennes man börjat arbeta än?»

»Nej, frun vet väl, att strejken inte ä' slut än.

Den har pågått många månader, men jag tror, att de klara den med heder och det snart.»

»Hvilka de?»

»Arbetarna, förstås.» Mor Berg lät helt förvånad öfver frågan. Men så lade hon sig på knä och skulle just gifva golfvvet en första sköljning, då fru Frimans röst med ens hejdade henne:

»Det vill jag i det längsta inte tro. De ha minsann så hög betalning, att det är fräckt af dem att begära mera. Men lata, supiga och slösaktiga, det är just, hvad de äro. Det är hela saken.»

»Min man är hvarken det ena eller det andra», svarade mor, och hennes kinder blossade. »Men fru Friman förstår inte alls, hur vi ha det ställt för oss.»

»Hvad nu? Är hon otidig? Jag kan tala om för henne, att hennes man, som inte gör annat än bär kol, har mycket mera betalt för sitt arbete än min son, som är läkare på ett sjukhus. Och ändå ha vi kostat på honom tjugotusen i och för studier. Kan hon räkna? Tio timmars dagsverke efter fyrtiofem öres timlön gör fyra och femtio om dagen, alltså blir veckolönen tjugosju kronor, och femtio-två gånger den summan gör ett tusen fyra hundra-fyra kronor. Jag skulle tro, det är en årsinkomst, som duger för en kolbärare. Men det tycker inte han utan anser sig förtrampad, utsugen och allt det där... kantänka. Och han vill ha mer. Det är helt enkelt oförsynt.»

Mor hade under talets lopp oafvändt haft blicken fästad på talarinnan, och hennes händer hvilade lugnt på baljans kant. Men nu märktes det

plötsligt, hur upprörd hon var i sitt innersta. Hon fångade upp skurtrasan ur vattnet och vred den med korta, kraftiga grepp, tills den slutligen liknade en torr trädgren. Och hennes motpart, som ämnade göra slut på samtalet genom att försvinna i de inre rummen, blef så öfverraskad af glansen i sin hjälpfrus ögon och den lustiga hållningen för öfrigt, att hon stod orörlig och hörde henne till slut.

»Jo, jag kan räkna. Men aldrig trodde jag någon vara så enfaldig som frun. För det första: frun glömmet visst, att vi ä' åtta, som skola lefva på min mans fattiga slantar, jag kan aldrig tro annat. Och sedan... 'Tio timmar, sex dagar, femtiotvå veckor.' Frun måtte tro, att båtarna stå i kö vid hamnen sommar och vinter och vänta på arbetarna, men jag kan tala om, att det är alldeles tvärtom. Och hvad fruns son angår, så tycker jag, att han lider stor orätt, och hade min man något att säga därvidlag, skulle allt hans aflöning stiga i höjden, det vill jag lofva. Men han har i alla fall något, som min man inte har: framtidsutsikter. Han får det allt bättre med åren, men min man har bara fattighuset att vänta, så vida han inte slår sig alldeles fördärfvad under arbetet och kommer i grafven i otid» — en snyftning steg upp i mors bröst, men hon kväfde den genast och fortfor: »Så var det superiet. Och visst förstör det många. Men hvarför flyttar man krogarna alldeles inpå dem? Det ser ju ut, som ville man nästan tvinga dem att supa. Och för resten... skulle frun gå och knoga på kolsäckar dagen i

ända, stelfrusen, värkbruten, uttröttad och genomvåt till bara benen, så hvem vet, om inte frun också vore glad få sig ett glas då och då?»

Om nu fru Friman haft det minsta sinne för humor, skulle hon smålett vid tanken på sig själf, gående öfver en vinglig landgång med en säck kol på nacken och längtande efter ett glas finkel. Men det hade hon inte utan sade drygt:

»Om hon slutat tala nu, så kan hon gå sin väg. Skall hon ha någon betalning?»

»Nej, det skall jag inte, jag har inte uträttat något», svarade mor och tog med darrande händer af sig förklädet, hämtade sin schal och gick.

Med hurtiga steg och rak i ryggen började hon sin vandring mot hemmet, men ju mer hon närmade sig detta, allt långsammare blef gången, allt slappare hennes hållning. Ögonen strålade icke längre, kinderna återfingo nödfärgen, och i samma mån spänningen vek, inställde sig en dof ångest. Ingen föda hade hon fått sedan föregående dags middag, och nu kände hon sig plötsligt så matt, att hon med möda lyfte fötterna från marken. Och när hon äntligen hunnit hemmet, snarare föll än satte hon sig i den knakande träsoffan. Sedan slöt hon ögonen och önskade sig fyra alnar under jorden.

Hennes hvila blef dock icke lång; hungern manade till handling. Rådlös for hennes blick kring rummet. Rikt på barn var det men på intet annat. Fritz och Frida lekte med trasdockor under runda bordet, lilltösen kröp på golfvet och sökte fånga en solkatt, medan Irma höll skänkdörrarna vidöppna

och betänksamt stirrade in på de tomma hyllorna. Men något, som kunde inbringa en slant. Nej! Väggarna voro bara — där hade dock funnits ett väggur och taflor — sängen var betäckt af ett slitet lakan, ty det hvita täcket var för längesedan bortburet tillika med allt linne, alla gångkläder, allt husgeråd, som kunde undvaras. O, den högen pantkvitton! Hon såg på sin kjol. Den finge hon möjligen låna en krona på, men ack, det var ju den enda ytterkjol hon ägde! Hvad skulle hon taga sig till? Låna af någon granne? Taga mat på kredit? Hennes redbarhet uppreste sig däremot, då hon icke visste, hur hon skulle kunna betala. Och hvem ville för öfrigt hjälpa henne? Ingen, ingen. Eländet tog dem nog med hull och hår...

Hade mor bara kunnat blicka in i sin grannfrus varma kök, skulle hon inte varit fullt så hopplös och förtviflad. Ty där stod en frodig matmor och vispade pannkakssmet, gul af ägg och mycket rikligt tilltagen just med tanke på de små Bergarnas matlust. Men det kunde hon ju inte. Dessutom var hon matt, hungrig och ledsen öfver att ha mist sitt arbete. Visserligen ångrade hon hvarken sitt uppförande eller sina ord utan var tvärtom nöjd med sig själf, ty hon visste sig ha handlat rätt. Men ändå... ändå... Och slutet på det hela blef, att hon föll i en förtviflad gråt.

Först kommo tårarna fåtaliga och brännande, men sedan blef det ett riktigt skyfall. Ack, huru hon nu gned sina stackars ögon och torkade af dem med blusärmarna, fick hon dem slutligen nå-

got så när klara. Och då såg hon plötsligt en känd gestalt skymta förbi fönstret, ville resa sig men hann inte, förrän dörren slogs upp och en gammal mössa flög mot taket. Samtidigt foro hennes egna händer upp mot öronen, ty en serie hurrarop höll på att spräcka deras hinnor. Upp från golvet fångades liltösen och fick sig en dans i fars famn, så hennes skor och strumpor flögo åt rummets hörn, och en kaskad af små skrik och jublande skratt aflöste hurraropen. Men när hon äntligen släppte, kom mors tur. Och hon höll på att aldrig komma ur fars famn. Han kramade henne, så att hon kände andedräkten hämmas, och han pressade sitt ansikte mot hennes kinder och hals, så de svedo som eld och blefvo kräftröda, ty fattig fars skäggstubb var veckogammal och grufligt hvass.

Fritz hade emellertid genast förstått orsaken till fars glädje och stod redan i dörrvrån, ropande och vinkande till sina två utevarande bröder:

»Grabbar, grabbar! Kom in, få ni veta något lifvadt!»

Och grabbarna kommo i fyrsprång och trängdes tillsammans med den öfriga familjen kring far, som lättfattligt, målande och yr af glädje talade om, allt hvad han visste. Och behållningen af den andlöst åhörda berättelsen var den, att strejken var slut med seger för ståndaktiga, uthålliga far och hans kamrater.

Mor strålade, och barnen strålade, så att, när lilla Irma förklarade: »Jag är så rysligt hungrig, mamma. Jag vill så gärna ha något att äta...» var

det vida mer hoppfullhet än jämmer i hennes ton och i syskonens — ty alla instämde — ja, till och med i mors, fast hon måste svara:

»Kära barn, jag har inte en smula att ge er. Hur ska' vi nu bära oss åt?» Hon såg vädjande på far.

Till svar stack denne handen i byxfickan och håfvade upp en blank tvåkrona och en dito femtioöring, och båda lät han göra en ringdans på bordet till sin familjs synnerliga förnöjelse. Men mor gjorde stora ögon.

»Har du förtjänat så mycket?» frågade hon.

Det var emellertid omöjligt för henne att uppfatta fars förklaring, ty fem ifriga barnröster gjorde samtidigt förslag om matsedeln för dagen, och lillan, som bara hade små skrik och skratt ännu till uttrycksmedel, gjorde äfven sitt bästa i konserten. Men när mor afklippte de många: Köp det, mamma! Snälla mamma, köp det...! med att föreslå köttsoppa, så antogs förslaget enhälligt men med mycken anhållan om mycket klimp, rötter och potatis. Och när mor sedan skickat Frida efter för tjugofem öre franska bröd, for hon med en fuktig handdukssnibb öfver sitt ansikte, slätade håret och begaf sig af för att göra underverk på torget med sina silfverslantar. Men far satte sig att lappa sina skor, och det var inte utan, att han drömde storhetsdrömmar om nya sådana icke bara åt sig själf utan åt hela familjen. Dock fördes han snart in i verkligheten igen af Frida, som bad honom taga skoppliggen från bordet, hon skulle nämligen duka.

»Det skall du väl inte göra, förrän mor kommit sig i ordning med maten», tyckte far. »Lugna dig!»

Men det kunde inte Frida, ty hennes inbillning sysslade oförtrutet med det väntade goda. Hon dukade, och när det runda bordet hade fått en sliten, rödbårdig handduk öfver sina repor och ringar och blanka tallrikar och ätredskap samt en tom brödkorg, såg det riktigt inbjudande ut. Det tyckte också barnen, ty esomoftast kom någon, stödde sig mot bordsskifvan och öfverblickade belåtet det hela. Men just som Fritz ställt sig att äta osynlig soppa med sin blanka sked, öppnades dörren och grannfrun trädde in, bärande en doftande ugnspannkaka i ena handen och en skål lingon i den andra. Hennes ögon lyste af vänlighet, då hon lyckönskade far, och när hon skar för pannkakan, förebrådde hon sig själf, att hon icke lagat till två. Far sade visserligen inte mycket, men han upptäckte som af en händelse, att hennes Jerker, hvilken hela tiden hängde henne i kjolarna, hade ett hål på kängan. Men för det hålet fanns bot, det visade far med att leta reda på en läderbit, som passade alldeles precis, och han beckade genast en trådända för att sy fast den.

Men vid runda bordet var kalaset i full gång. Detta var dock endast förspelet till det, som senare på dagen skedde. Hela rummet doftade då kött-soppa. Svetten pärlade på mors panna, så arbetsamt hade hon det med att åter och åter fylla tallrikarna samt rättvist fördela klimp, potatis och andra rötter. Hela familjen var ense om att maken till soppa aldrig förr smakats, att mor hade

öfverträffat sig själf i tillagandet, och det ville inte säga litet i Bergarnas tycke. Dessert fick man också, och det af utsökt slag. Mor kungjorde nämligen, att det skulle vankas pepparrotskött till nästa middag, och att nödens dagar nu voro förbi.

Vid det budskapet möttes emellertid fars och mors ögon, och då hände något märkligt, de talade; mors, glänsande våta, sade:

»Jag förstår dig mycket bättre nu, dig och din sak, sedan jag lidit med dig för den; många brister har du, men i djupet är du god. Du är en kärnkarl. Du är att lita på. Och jag tycker vådligt mycket om dig.»

Och så här talade fars, fuktiga äfven de:

»Långt mer än förr inser jag nu ditt värde. Nog vänder du afvigsidan af lynnet ut ibland, men min snälla, sparsamma, duktiga hustru, du har haft orsak till det. Jag skall bli bättre. Du har stått mig bi i nödens stund, den krona bland kvinnor, som du är. Jag tackar dig. Och för mig finns ingen kvinna på jorden som du.»

Mor hade aldrig kunnat få kärare gåfva än fars tack och löfte om bättring. Det senare behöfdes nämligen ganska väl, ty sanningen hade allt fått sitta emellan en smula, då hon inför fru Friman fritog honom för onykterhet. Nå, men hur håller far sitt löfte? Som en hel karl, d. v. s. någon gång... Men då beror det verkligen till allra största delen på den grufligt efterhängsna arfsynden.
